
ULUSLARARASI İŞ GÜCÜ KANUNU

6735 sayılı Uluslararası İş Gücü Kanunu (“**Kanun**”) 13 Ağustos 2016 tarihli ve 29800 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu bilgilendirme yazısı Kanun kapsamında yabancılara verilecek çalışma izni ve çalışma izni muafiyetlerine ilişkin yeni usul ve esasların çok kısa bir değerlendirmesi niteliğindedir.

1. Kanun Kimleri Kapsamaktadır?

Kanun’un 2. maddesi gereği, **(i)** Türkiye’de çalışmak için başvuruda bulunan, **(ii)** hâlihazırda Türkiye’de çalışan, **(iii)** bir işveren yanında mesleki eğitim görmek için başvuruda bulunan, **(iv)** hâlihazırda bir işveren yanında mesleki eğitim görmekte olan, **(v)** staj yapmak için başvuruda bulunan, **(vi)** hâlihazırda staj yapan, **(vii)** Türkiye’de geçici nitelikte hizmet sunumu amacıyla sınır ötesi hizmet sunan¹ yabancılara ve **(viii)** yabancı çalıştıran veyahut **(ix)** çalıştırmak için başvuruda bulunan gerçek ve tüzel kişiler Kanun kapsamına girmektedir.

2. Yeni Bir Otorite: Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu

İlk defa kurulan Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu (“**Kurul**”), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (“**Bakanlık**”) altında, muhtelif diğer bakanlık müsteşarlarından oluşmaktadır. Kurul’un amacı mevzuat geliştirme çalışmalarını, ulusal ve uluslararası gelişmeleri ve uygulamaları izlemek, Türkiye’nin ekonomik, sektörel ve bölgesel önceliklerine uygun politika önerilerini Bakanlık’a bildirmektir. Yılda en az bir kez toplanacak Kurul aracılığıyla, bu alandaki diğer kamu kurumları ile ulusal/uluslararası kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarının bir araya getirilmesi de amaçlanmaktadır.

3. Uluslararası İşgücü Politikası Nedir?

Kanun ile getirilen bir başka kavram ise uluslararası işgücü politikasıdır. Kanun’da tanımı yapılmamakla birlikte, bu politika Kanun’un 4. maddesinde açıklanan Kurul’un “2” numaralı hedefi için öngörülen yeni bir sistemdir. Böylece çalışma izinlerinin değerlendirilmesi belli özel kriterlere ve hatta puanlama sistemine göre gerçekleştirilecektir. Bu politikaya uygun bulunmayan çalışma izni başvuruları ise reddedilecektir.

4. Sağlık ve Eğitim Alanlarında Çalışacaklara Ön İzin Şartı

Kanun’un 8. maddesi ile mesleki yeterlilik gerektiren sağlık ve eğitim hizmetlerinde çalışacak yabancıların çalışma izni alabilmeleri için ön izin mekanizması getirilmiştir. Ön izin, ilgili meslek için başvuranın yeterliliğinin ve belli niteliklere sahip olup olmadığının ilgili kamu otoritelerince belirlenmesine hizmet etmektedir. Bu kamu kurumları sağlık hizmetlerinde Sağlık Bakanlığı, eğitim hizmetlerinde Milli Eğitim Bakanlığı ve yabancı yüksek öğretim elemanları için Yükseköğretim Kurulu’dur.

¹ Sınır ötesi hizmet sunucusu: Türkiye’de geçici nitelikte olmak üzere ve herhangi bir hizmet sunumu amacıyla bulunan ve ücretini Türkiye’deki ya da Türkiye dışındaki bir kaynaktan alan yabancı.

Sayılan alanlarda çalışacak yabancıların çalışma izni alabilmeleri bu kamu otoritelerinin icazetine bağlanmıştır.

5. Turkuaz Kart Uygulaması

Kanun'un 11. maddesi gereği, ilk defa düzenlenen Turkuaz Kart² ile ülke ekonomisine ve istihdama olumlu etkisi olabilecek bilimsel ve teknolojik gelişmeye katkı sağlayacak bir alanda öne çıkmış insan gücünün ülkeye kazandırılması hedeflenmektedir. Böylece belli yabancılara kolaylaştırılmış bir şekilde çalışma izni verilebilecektir. Üç yıllık bir geçiş sürecinin sonunda verilecek Turkuaz Kart süresiz çalışma ve oturma izni sağlamakla birlikte yabancıların eşi ve çocukları için de düzenlenebilecektir.

6. Çalışma İzninin İstisnai Olarak Verilebileceği Yabancılar

Kanun'un 16. maddesi gereği, çalışma izni başvurusu için gerekli niteliklere sahip olmasa dahi;

- (i) Eğitim düzeyi, ücreti, mesleki deneyimi,
- (ii) Bilim ve teknolojiye katkısı ve benzeri özellikleri itibarıyla nitelikli işgücü olarak değerlendirilen, nitelikli yatırımcı olarak değerlendirilen,
- (iii) Belirli bir süre için işvereni tarafından Türkiye'de gerçekleştirilen bir projede istihdam edilen,
- (iv) İçişleri Bakanlığı veya Dışişleri Bakanlığı tarafından Türk soylu olduğu bildirilen,
- (v) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşı,
- (vi) Avrupa Birliği üyesi ülke vatandaşı,
- (vii) Uluslararası koruma başvurusu sahibi, şartlı mülteci, geçici koruma sağlanan veya vatansız ya da mağdur destek sürecinden yararlanan insan ticareti mağduru,
- (viii) Bir Türk vatandaşı ile evli ve eşiyle Türkiye'de evlilik birliği içinde yaşayan,
- (ix) Yabancı devletlerin ve uluslararası kuruluşların Türkiye'deki temsilciliklerinde diplomatik dokunulmazlığı olmadan çalışan,
- (x) Alanındaki başarısı ile uluslararası düzeyde temayüz etmiş olarak bilimsel, kültürel, sanatsal veya sportif amaçla Türkiye'ye gelen,
- (xi) Sınır ötesi hizmet sunucusu

bu şartlardan veya ilgili madde devamındaki şartlardan birini taşıyan yabancılarla bu çalışma izni alınmasına ve iptaline ilişkin hükümlerin uygulanmasında istisnalar tanınabilir.

Ayrıca bu kişilerden uluslararası koruma kapsamında olan yabancılar, serbest bölgelerde çalışacak yabancılar, yabancı öğrenciler ve yabancı mühendis ve mimarlar hakkında daha detaylı düzenlemeler getirilmiştir.

² Turkuaz Kart: Yabancıya, Türkiye'de süresiz çalışma hakkı, mevzuat hükümlerine göre eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına ise ikamet hakkı veren belge

7. Kanun Kapsamında Verilen Kararlara İtiraz

Kanun kapsamında; çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti başvurusunun reddi ve düzenlenen belgelerin iptali kararlarının; yabancı çalıştıran işverene veya bağımsız çalışma izni, süresiz çalışma izni ya da Turkuaz Kart sahibi yabancılara Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edileceği öngörülmüştür. İlgililer, Bakanlık'ın Kanun kapsamında verdiği kararlara karşı, kararın tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde Bakanlık'a itiraz edebilecek ve itirazın reddedilmesi hâlinde idari yargı yoluna başvurulabileceklerdir.

8. Yükümlülükler ve Denetim

Yabancı çalıştıran işverenler ile süresiz veya bağımsız çalışma izni bulunan yabancılar, çalışma izninin veya çalışma izni muafiyeti kapsamında çalışmanın başlaması ve sona ermesi durumu ile çalışma izni veya çalışma izni muafiyetinin iptalini gerektirecek hâlleri on beş gün içinde Bakanlık'a bildirmekle yükümlüdür. Kanun kapsamındaki yabancıların ve işverenlerin, Kanun'dan doğan yükümlülüklerini yerine getirip getirmediikleri Bakanlık İş Müfettişleri ile Sosyal Güvenlik Kurumu Müfettişleri ve Sosyal Güvenlik Denetmenleri tarafından denetlenir.

9. Çalışma İzni ve Çalışma İzni Muafiyetinin Düzenlenmesi ve Şekli

Çalışma izni ve çalışma izni muafiyeti, yabancıнын pasaport veya pasaport yerine geçen belgelerinin geçerlilik sürelerinin dolmasından altmış gün öncesine kadar olan süre için verilir ve bu süreler her yabancı için farklı öngörülür.

Kanun'un 25. maddesi gereği, çalışma izni ve çalışma izni muafiyeti başvuru şartları ve işlemleri ile bunların kapsam, tür ve süreleri, çalışma izni muafiyeti kapsamında değerlendirilecek yabancılar ve çalışma alanları, yabancından ve işverenden istenecek bilgi ve belgeler ve benzeri hususlar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelik ile belirlenecektir.

10. Geçiş Hükümleri

Kanun'un geçici maddelerinde, Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen çalışma izinlerinin, kendi sürelerinin sonuna kadar geçerli olacağı belirtilmiş; ancak bu çalışma izinlerinin Kanun'un 15. maddesindeki haller gereği sona ermesi veya bu izinlerin yine bu madde kapsamında iptal edilmesi durumunda geçerliliğini kaybedeceği düzenlenmiştir.

Geçici maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan ve işlemleri devam eden çalışma izni başvurularında, Kanun ile yapılan değişikliklerden önceki mevzuat hükümlerinin başvuru sahibi lehine olan hükümleri dikkate alınacaktır. Ayrıca yine geçici hükümlerde öngörüldüğü üzere, mevcut düzenlemelerin bu Kanun'a aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunacaktır.

Bilge Binay Kanat, Barış Börekçi, Eylül Bengisu Gümüş